

NARODNI
DOM
MARIBOR

KONCERTNA
POSLOVALNICA

Komorni cikel 2021/2022

2. abonmajski koncert

2. november 2021 ob 19.30, Dvorana Union, Maribor

GODALNI SEKSTET ČLANOV SLOVENSKE FILHARMONIJE

ŽIGA FAGANEL, violina; **OLIVER DIZDAREVIČ**, violina;
ROBERTO PAPI, viola; **SAMUEL BURSTIN**, viola;
ALJA MANDIČ FAGANEL, violončelo (solistka);
PETRA GREBLO, violončelo

MATIJA STIPANIČ, recitacija

Spored

Richard Strauss (1864–1949)

Uvod (Sektet) iz opere *Capriccio*, op. 85

Robert Schumann (prir. A. Heinig)
(1810–1856)

Koncert za violončelo in orkester v a-molu,
op. 129, v priredbi za violončelo solo in
godalni kvartet

- I. Ne prehitro
- II. Počasi
- III. Zelo živahno

Arnold Schönberg (1906–1921)

Ozarjena noč, op. 4 za godalni sektet

Svojo zadnjo opero *Capriccio* je **Richard Strauss** napisal leta 1942, v njej pa si je po dolgi in uspešni karieri opernega skladatelja za temo izbral prav problematiko opere kot zvrsti, tako da imamo opravka s pravo opero o operi. Libreto, ki ga je napisal skladatelj sam ob pomoči dirigenta Clemensa Kraussa, se vrti okoli tipičnega opernega trikotnika, v katerega so zapleteni gostiteljica, grofica Madeleine, pesnik Olivier in skladatelj Flamand, kar pomeni, da je groficična ljubezenska odločitev povezana tudi z izbiro ene izmed umetnosti, ki sicer zaznamujeta opero in sta vpeti v večno vprašanje o prvenstvu v operi – so zanjo pomembnejše besede ali glasba? Opera je domišljena kot niz ozvočenih konverzacij in premišljevanj, ki jih še dodatno začini gledališki direktor s trditvijo, da ima glavno besedo v operi tako ali tako inscenacija, kar vodi do burnega spora, iz katerega se protagonisti izvijajo z obljubo, da bodo svoje moči iz prepira raje preusmerili v skupno stvaritev – opero. *Sektet*, ki odpira opero, ima tako dvojno funkcijo – po eni strani gre za uvodno glasbo, tako rekoč operno uverturo, po drugi strani pa za Flamandovo kompozicijo, s katero se skladatelj skuša približati grofici in jo ob dvigu operne zavese zbrano poslušajo operni protagonisti, zbrani v groficiinem salonu. Prav sektet lahko postane izhodiščna točka prvih filozofsko-estetskih premišljevanj in dialogov junakov opere.

Dogajanje je postavljeno na konec 18. stoletja in tudi glasba sekteta se želi spogledovati s preteklostjo. Vendar se je želel Strauss s svojo glasbo predvsem oddaljiti od sodobne glasbe prvih desetletij 20. stoletja in tudi od našpičenega, nekoliko ironičnega neoklasicizma Stravinskega. Njegova glasba je v resnici bolj kot ne poklon glasbi njegove mladosti, ki je bila seveda globoko v 20. stoletju že glasba preteklosti. Tako sektet zveni kot nekakšen obledel spomin na postwagnerjansko glasbo. Za kompozicijo je sicer značilno gosto motivično tkanje, ki ga lahko razumemo kot davek glasbi Brahmsa. Razen tega je glasbeni stavek s številnimi imitacijami pogosto spleten v gosto polifono predivo, kar spominja na glas-

bo starejših obdobj. Na ravni harmonije imamo vendarle opravka s tipično razširjeno tonalnostjo, ki prek kromatičnih tonov v melodiji hitro najde poti tudi do najbolj oddaljenih harmonij, s katerimi skladatelj pred nas postavlja motive, ki venomer znova krožijo v novih in bleščečih barvah. Nežen pogovor med glasbili seksteta, ki si podajajo melodično gradivo in se neprenehoma zapletajo v nove akordske zveze, pa bi metaforično lahko razumeli tudi kot glasbeno vzporednico filozofskim mislim, ki jih bodo v nadaljevanju razpredali operni protagonisti.

Robert Schumann je leta 1850 sprejel mesto glasbenega direktorja v Düsseldorfu. Za skladateljevo družino se je tako obetalo novo obdobje v dobro plačani in ugledni službi, zato ni čudno, da so se mu, podobno kot v sorodnih situacijah že poprej, ponovno za nekaj časa na široko odprla vrata navdih. Prav čas Schumanovega delovanja v Düsseldorfu lahko štejemo za skladateljevo najbolj plodovito obdobje, saj je v nekaj letih pred dokončnim izbruhom bolezni napisal kar petdeset novih del. Schumann je 24. oktobra prvič stal na podiju kot glasbeni vodja düseldorfskega orkestra in prav ta dan naj bi končal svoj *Koncert za violončelo in orkester*, ki naj bi ga v navalu umetniškega navdih, povezanega z visokimi pričakovanji ob začetku nove službe, napisal zgolj v štirinajstih dneh. Koncert je očitno nastal preden bi si skladatelj lahko obetal takojšnjo izvedbo in ne da bi imel v mislih določenega izvajalca, kar je sicer za ta čas nenavadno. Toda motivacijo za pisanje morda deloma razkriva pismo, v katerem je svoj nov koncert ponudil dvema založnikoma in zapisal, da »obstaja malo del za ta lep instrument«. Koncert je štiri leta kasneje objavila založba Breitkopf & Härtel, ki ji je Schumann zagotavljal (in pri tem malo pretiraval), da je koncert »v celoti zelo vesela skladba«. Zato lahko korekcije partiture štejemo za zadnjo skladateljevo aktivnost, preden

ga je dokončno zagnil mrak psihične bolezni.

Mnogi imajo koncert za tipično Schumannovo pozno delo, v katerem naj bi bilo mogoče odkriti sledove skladateljeve duševne bolezni, ti pa naj bi se pokazali v temačni orkestraciji. Dokazov za takšne trditve seveda ni, veliko bolj pa izstopa dejstvo, da je skladatelju s koncertom uspela nenavadna sinteza virtuosnih, koncertantnih potez z bolj premišljeno glasbeno substanco. Tako koncert odpirajo trije tihi akordi v orkestru, takoj nato pa violončelo predstavi osrednjo temo, ki se razteza kar trideset taktov in izkorišča širok register solističnega glasbila. Preseganje izpraznjene manire virtuosnega koncerta nenazadnje izdaja tudi formalni koncept, po katerem so trije stavki združeni v celoto, ki poteka brez odmorov, celostni koncept in tudi nekakšno narativno strukturo pa izdajajo reminiscence na osrednjo temo, ki kot odmev zazvenijo v pihalih v sredini počasnega stavka, najti pa jih je mogoče tudi v finalu.

V času, ko je Schumann svoje delo ponujal založbam, je predlagal tudi, da bi bilo koncert mogoče prirediti za violončelo in godalni kvartet, s čimer bi ga bilo mogoče izvajati tudi v privatnih salonih. To ni nenavadno, če vemo, da je skladateljeva žena v takšni obliki izvajala možev *Klavirski koncert*. Sam Schumann takšne priredbi ni zmozel več, jo je pa veliko kasneje (sicer v varianti za godalni sekstet) pripravil violončelist Andreas Heinig.

Avstrijskega skladatelja **Arnolda Schönberga** danes povežemo s številnimi glasbeno-teoretičnimi pojmi (emancipacija disonance, atonalnost, dvanajsttonska tehnika), v resnici pa je vse življenje svojo pozornost namenjal le glasbi. Kot sin čevljarja si je težko izbral dobro glasbeno izobrazbo (ni čudno, da je kasneje kot veliki mojster pouka kompozicije revnejše študente učil brezplačno), pri tem pa mu je bil v veliko pomoč prijatelj in tudi mentor Alexander Zemlinsky.

Prav z Zemlinskym sta poleti leta 1899 odšla na krajši oddih v Payerbach južno od Dunaja, in tu se je Schönberg zaljubil v Mathildo, sestro Zemlinskega. Tako ne preseneča, da je Schönberga zajela ustvarjalna vročica in le v treh tednih je nastala simfonična pesnitev *Ozarjena noč*. Schönberg jo je napisal na podlagi pesmi Richarda Dehmle, pesnika, ki je izrazito vplival na Schönbergove estetske poglede. Dehmlova poezija se namreč jasno umešča v čas dekadence, ko je skušal opraviti s številnimi neverjetnimi moralnimi predsodki. To velja tudi za izbrano pesem, zamišljeno kot pogovor med žensko in moškim, ki hodita skozi gozd v nočni mesečini. Ženska moškemu prizna, da nosi otroka, ki pa ni njegov, moški pa v ljubečem odgovoru oznani svojo pripravljenost, da v veliki ljubezni tujega otroka sprejme kot svojega.

Danes sodi *Ozarjena noč* med skladateljeva najpogostejše izvajana dela, kritika pa skladbi ob krstni izvedbi leta 1902 ni bila preveč naklonjena. Mnoge je motila že izbira na videz neprimerne snovi (simfonična pesnitev nima zunanega programa, temveč slika bolj duševne konflikte in atmosfero narave) in pa dejstvo, da harmonski stavek raste iz Wagnerjevega sveta. Večina pa je prezrla, da je Schönberg v svoji mojstrovini združil tako opojni svet Wagnerjevih harmonij kot premišljeno motivično delo, značilno za Wagnerjevega največjega nasprotnika, J. Brahmsa. Skladba je sestavljena iz dveh delov, z uvodom in epilogom. Uvod prinaša temno misel v d-molu, prvi del pa nato dramatično nabito izpoved žene, ki ga zaznamuje motiv v violi. Sredi dela se atmosfera zamenja; težke zvoke zamenja nežna liričnost, motivična kratkospasnost pa se spremeni v dolgo izdržano melodijo v D-duru, ki predstavlja odgovor moškega. Delo se sklene v epilogu, ki jasno naslika spokojno vzdusje »ozarjene« noči.

Gregor Pompe

Žiga Faganel je violino začel študirati v Ljubljani, diplomiral pa je v razredu Alice Schoenfeld, na glasbeni šoli Thornton južnokaliifornijske univerze v Los Angelesu. Uspešen je bil na več tekmovanjih, tudi kot član godalnega kvarteta Tetraktys. Izpopolnjeval se je v Avstriji pri Rainerju Kuchlu in Petru Götzlu. Bil je koncertni mojster slovenskih in mednarodnih mladinskih orkestrov, član orkestra Opere in baleta Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani, zdaj pa je član orkestra Slovenske filharmonije. Leta 2008 je s Tomažem Sevškom in Domnom Marinčičem posnel zgoščenko sonat Giuseppeja Tartinija. Bil je član godalnega kvarteta Slovenske filharmonije. Kot komorni glasbenik in baročni violinist nastopa na različnih festivalih in koncertnih ciklih doma ter v tujini.

Oliver Dizdarevič Škrabar je pričel s svojo glasbeno izobrazbo v rojstnem Beogradu in je zgodaj osvojil več nagrad na osrednjih glasbenih tekmovanjih v nekdanji Jugoslaviji. Študiral je pri prof. Dejanu Mihailoviču na Fakulteti glasbene umetnosti v Beogradu. Od leta 1999 živi v Ljubljani, kjer se je izpopolnjeval na številnih mojstrskih tečajih pri prof. Igorju Ozimu ter pri prof. Primožu Novšaku na podiplomskem študiju. Bil je član godalnega orkestra St. George, sicer pa je član Orkestra Slovenske filharmonije, godalnega kvarteta Dissonance in Komornega godalnega orkestra Slovenske filharmonije. Zanj je nastalo nekaj novih del, izvajal in posnel pa je mnoge skladbe sodobnih skladateljev.

Roberto Papi se je pričel učiti violine v rojstni Italiji (Spoleto). Po končanem študiju na konservatoriju v Perugii se je preselil v ZDA, kjer je nadaljeval študij viole. Bil je član orkestra New World Symphony v Miamiu, nato je bil prvi violist Filharmoničnega orkestra Minasa Geraisa v Braziliji. Od leta 2020 je violist Orkestra Slovenske filharmonije. Dejaven je tudi kot komorni glasbenik in je soustanovitelj ansambla Virtuosi de Minas. Nastopil je na mnogih festivalih v Italiji in

ZDA, med drugim na Festivalu dveh svetov v Spoletu in Festivalu Tanglewood. Kot gost je bil prvi violist v več uglednih evropskih, južnoameriških ter drugih orkestrih v ZDA.

Samuel Burstin je violist in dirigent, rojen v Londonu, kjer se je šolal na univerzi Trinity Laban. Bil je član orkestra Philharmonia, nato pa vodja sekcije viol Simfoničnega orkestra iz Nove Zelandije. Od leta 2020 je vodja viol Orkestra Slovenske filharmonije. Kot vodja viol je igral z najpomembnejšimi orkestri v Združenem kraljestvu in je iskan partner v komorni glasbi. Ustanovil je Orkester Paradisal Players, Odkar je leta 2014 dosegel drugo mesto na Mednarodnem dirigentskem tekmovanju Evgenija Svetlanova v Parizu, kjer je vodil Filharmonični orkester francoskega radia, pa je prejel vabila orkestrrov iz Rusije, Nove Zelandije in Združenega kraljestva. Burstin redno dirigira orkestru Kraljeve akademije v Londonu, poučeval pa je tudi vodje sekcije viol Narodnih mladinskih orkestrrov Velike Britanije in Nove Zelandije.

Alja Mandič Faganel je bila po učenju violončela pri Damirju Hamidullinu pri 16. letih sprejeta na Akademijo za glasbo v Zagrebu, v razred profesorja Valterja Dešpalja, kjer je z odliko diplomirala in magistrirala. Kasneje se je izpopolnjevala pri Moniki Leskovar in pri Gavrielu Lipkindu ter svoje znanje nadgrajevala na številnih mojstrskih tečajih. Je večkratna zmagovalka in prejemnica nagrad na domačih ter tujih tekmovanjih. Kot solistka z orkestrom je nastopila z Zagrebško filharmonijo, Århus Sinfonietto, češkim simfoničnim orkestrom Capellen, orkestrom Budapest Strings, Južnozahodnim komornim orkestrom Pfoerzheim in ansamblom Moscovia. Alja je predana komorna glasbenica, ki se je predstavila na mnogih festivalih doma, v Evropi ter v ZDA, Kanadi, Rusiji, Izraelu ter na Japonskem.

Z ansamblom Cellomania je med drugim nastopila na Cello Bienallu Amsterdam, na ciklu koncertov Srebrnega abonma-

ja Cankarjevega doma in na Dubrovniških poletnih igrah, z gosti, kot so Miša Majski, Giovanni Sollima in Monika Leskovar. Kvartet Alisios Camerata, katerega članica je, je bil leta 2018 rezidenčni kvartet festivala Banff v Kanadi. Istega leta je izšla njihova zgoščenka *Introductions*, z deli hrvaških skladateljev.

Alja Mandič Faganel je bila leta 2016 članica Zagrebške filharmonije, od leta 2017 pa je članica Orkestra Slovenske filharmonije.

Petra Greblo je študirala na Akademiji za glasbo v Ljubljani (pri prof. Milošu Mlejniku), na Univerzi Južne Kalifornije (pri prof. Eleonore Schoenfeld) ter na Visoki šoli za glasbo Winterthur-Zurich (pri prof. Susanne Basler in prof. Raphaelu Wallfischu). V času študija je prejela študentsko Prešernovo nagrado. Kot solistka je nastopila s Simfoničnim orkestrom RTV in z orkestrom Akademije za glasbo, z orkestrom Slovenske vojske in Slovenske policije ter z orkestrom Musikolegium Winterthur. Kot komorna glasbenica sodeluje pri različnih projektih, od leta 2002 pa je članica orkestra Slovenske filharmonije.

Matija Stipančič je rojen v Novem mestu, študij dramske igre in umetniške besede pa je zaključil na ljubljanski Akademiji za gledališče radio, film in televizijo, pod mentorstvom profesorjev Kristijana Mucka, Dušana Mlakarja in Branka Šturbeja. Svoj igralski profesionalni debi je doživel jeseni leta 2007 v Lutkovnem gledališču Jože Pengov, kmalu zatem pa je debitiral na gledališkem odru s predstavo *Katica iz Heilbronna* Heinricha von Kleista, v režiji Françoisa-Michela Pesentija v SNG Drama Ljubljana. Od leta 2008 je član Drame SNG Maribor. Doslej je sodeloval z Lutkovnim gledališčem Jože Pengov, SNG Drama Ljubljana in zavodom Muzeum, sodeloval pa je tudi v prvi slovenski dnevni TV-nadaljevalki *Strasti*.

Napovedujemo in vabimo

ORKESTER IZ PADOVE IN BENEČIJE

Marco Angius, dirigent
Anastasia Boldyreva,
mezzosopran

6. november 2021 ob 19.30,
dvorana Union, Maribor

*3. koncert Orkestrskega cikla in
za izven*

Spored: Richard Wagner, Gustav Mahler

Anastasia Boldyreva

Marco Angius

Orkester iz Padove in Benečije
foto Alessandra Lazzarotto

Eva Nina Kozmus

Kvartet Van Kuijk

EVA NINA KOZMUS, flauta KVARTET VAN KUIJK

1. december 2021 ob 19.30,
dvorana Union, Maribor

3. koncert Komornega cikla in za izven

*Spored: Amy Beach, Joseph Haydn,
Felix Mendelssohn Bartholdy,
Wolfgang Amadeus Mozart*

◀ NARODNI DOM MARIBOR ▶

Informacijska pisarna Narodnega doma Maribor

Uradne ure: od ponedeljka do petka, od 10. do 13. ure ter uro pred vsako prireditvijo.

Dvorana Union: uro pred vsako prireditvijo.

☎ (02) 229 40 11, 229 40 50, 031 479 000

✉ vstopnice@nd-mb.si; **spletni nakup vstopnic:** <http://nd-mb.kupikarto.si/>

📘 www.facebook.com/narodni.dom.maribor

🌐 www.nd-mb.si

 **Radio
Maribor**

**VEČER
RADIO CITY**